

קונטרס

ד"ה ראשית גוים עמלק תר"פ

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע

שניאורסאהן

מלויבאוויטש

פתח דבר

ב"ה.

בחג הפורים ה'תרפ"פ, אמר כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע את המאמר ד"ה ראשית גוים עמלק, והוא הי' המאמר האחרון שאמר ברבים לפני הסתלקותו שבועות ספורות לאחרי מכן בב' ניסן. בסוף השבעה בש"ק פ' צו אחר מנחה אמר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע את מאמרו הראשון של תקופת נשיאותו, והוא מיוסד על ד"ה זה לאביו.

בשנת ה'תשמ"ג הדפיסו מערכת אוצר החסידים את המאמר הנ"ל לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, ורבינו הדגיש בהפתח דבר שיש במאמר זה "הוספות רבות וכו' ובשינויי לשונות בכ"מ. - והרבה יש ללמוד משינויים אלה" והוא "לימוד מיוחד ועמוק - בעיון דביאור אותו הענין שבמאמר הא' ע"י ההוספה שבמאמר הב'".

לאור דברי רבינו הנ"ל טרחתני לערוך את המאמר באופן שניכר ונדגש השינויים וההוספות שבמאמר כ"ק אדמו"ר הריי"צ כדי להקל על הלומדים ולאפשר את ה"לימוד מיוחד ועמוק" שהציע רבינו.

שיטת העריכה היא שמלות שהן בסגנון דומה להמאמר המקורי של כ"ק אדמו"ר הרש"ב באות כאן באותיות מודגשות; מלות שבאות מהמאמר המקורי אבל בשינוי לשון באות כאן באותיות מוטות (והלשון המקורי בא בהערות שוליים), ומלות שהן בהוספה באות כאן באותיות רגילות.

בשולי הגליון באים איזה הערות ומראי מקומות, ובמקום שציינתי למאמר כ"ק אדמו"ר הרש"ב השתמשתי בראשי תיבות - "פר"ת", ולמאמר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בראשי תיבות - "תר"פ". החלוקה לפסקאות אינה במאמר המקורי והיא באחריותי בלבד.

ויה"ר שבלמוד מאמרים אלו נזכה לקיום היעוד של "קץ שם לחשך" בהתגלות משיח צדקינו

בב"א.

ראובן לי

שליח כ"ק אדמו"ר לקיימברידג', אנגליה

ב' ניסן ה'תשפ"ב

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר

כ"ה. ה'תר"ח (מסל) - כ"ק

פחת דבר

על פי הוראה כ"ק אדמו"ר שליט"א (בקטר לב' ניסון) - מדפיס אננו כזה
דלוס צליל וקולות וכו'
וקלילי סלון וכו' פלדן
- וקלילי סלון וכו' פלדן
אז וזי"א אלה

המסר ר"ה ראשית גוים עמלק - חר"פ אשר לכ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע.
מסר זה הוא מסר הראשון שאמר כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע - בש"ק פ'
צו² אחר חלה מנחה, והוא (מיוסר על) ר"ה זה לאביו כ"ק אדמו"ר (מהור"ש"ב) נ"ע
- פורים בסעודה, פר"ח³, שהגאב בנהגא-סאמ-הכגם-של, להעיר מסארז"ל (מרש
ההלים בחחלחו): סמקום/ספת' זה פתח זה כו' ולארץ סת' ס'יל. ולן
המסר נדפס כעת - בפעם הראשונה - מבוכי"ק (מסל 1168).

כשוח"ג באים הערות ומ"ם - ע"י המו"ל, בצירוף ההערות של כ"ק אדמו"ר
שליט"א על מסר זה לכ"ק אדמו"ר (מהור"ש"ב) נ"ע.

מערכת "אוצר החסידים"

*אנחנו ג' עשרה ה' חיי' שנה גאולה משיח.
סמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, ג.י.*

1/ יוסם החחלה הנשיאות של כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע.
2/ יום האחרון של השבוע אחרי אביו כ"ק אדמו"ר (מהור"ש"ב) נ"ע שנחלק
במוצ"ש פ' ויקרא ב' ניסון (נמל' לז' ד' ז' ק) -
3/ נדפס בקונטרס בפ"ע (ברוקלין, חס"ל). סה"מ טר"ח (ברוקלין, חס"מ)
ע' רבו ואילר.
4/ ילנה זכר' הל' גי' ית, ספקר הקטה סה.

*יבתי ביום ד' אדם
שני יום עשתי
שני יום עשתי
ההגהות ית' ית' ית'
ד' ית' ית' ית'
הקטה ית' ית' ית'
ביוסוף זכר' וז' ית'
את העשתי ית' ית'
וכו' ית'
סמל - נמל
נמל - ג*

הגהת כ"ק אדמו"ר על הפתח דבר לד"ה ראשית גוים עמלק תר"פ
(פורסם בשבועון 'בית משיח' גליון 31 ע' 39)

ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד,¹ דעמלק הוא ראשית לכל הגוים דז' אומות, פי' שהוא שרש² להם ומובדל מהם, וכמו שבקדושה כתיב אני ראשון ואני אחרון,³ דאני ראשון הוא בחי' סוכי'ע ואני אחרון בחי' ממכ"ע דסוכי'ע הוא מובדל מבחי' ממכ"ע, ומ"מ הלא⁴ סוכי'ע בחי' שרש ומקור לבחי' ממכ"ע, וכן הוא להבדיל⁵ בקליפה דעמלק הוא ראשית הגוים שהוא שרש ומקור להם, והוא מובדל מהם,⁶ שהוא קליפה קשה ביותר ובזה הוא שרש ומקור לכל הקליפות. והנה⁷ מזה שאמר ואחריתו עדי אבד משמע דקליפת עמלק איך⁸ לו בירור לעשות ממנו איזה כלי בבחי' התיקון, כ"א שרק איבודו זהו תיקונו, היינו האבדון והכריתה לגמרי שע"ז אמר ואחריתו עדי אבד, שהאחרית והתיקון שלו הוא עדי אבד רק כשיאבד ויכרת, אמנם הלא מצינו⁹ דמבני בניו של המן למדו תורה ברבים,¹⁰ דלימוד התו' הו"ע הבירורים, ותורה ברבים הוא ע"ד חכמות בחוץ תרונה,¹¹ שגם במדרי' חוץ שעלול להיות ח"ו בבחי' פרודא הנה גם שם תרונה יהי' העילוי והרינה מעליי' הבירורים, שמתבררים ע"י לימוד התורה, והמן הוא מגזע¹² עמלק,¹³ הלא מזה משמע שגם בקליפת עמלק יכול להיות בירור ועלי', ואיך הוא שניהם דאחריתו עדי אבד, ומ"מ יכול להיות ענין הבירור והעלי'.

אך הענין הוא דהנה כתיב¹⁴ קץ שם לחשך¹⁵ שיש קץ וזמן לחשך הקליפות¹⁶ כמה שינקו ויקבלו מפסולת הקדושה, מבחי' אחרים דאחרים, וככלות הזמן ההוא אז יאבדו ויכרתו בכליון

¹ בלק כד, כ.

² יש להעיר שבפר"ת נאמר רק 'מקור' ובתר"פ הוסיף 'שרש'.

³ ישע"י מד, ו. וראה סידור עם דא"ח רפא, א. סה"מ תרס"ה ע' ריא. ועוד.

⁴ "הרי". ולהעיר שכמעט בכל פעם שבפר"ת נאמר 'הרי' יש שינוי התר"פ.

⁵ "וכמו"כ בלעו"ז".

⁶ הקטע הראשון מיוסד על רד"ה זכור פר"ת ע' רעח.

⁷ מכאן שייף לפר"ת ע' רצו.

⁸ "לא יהיה".

⁹ "וצ"ל והלא אמרז"ל".

¹⁰ גיטין נד, ב. וראה ל"ת להאריז"ל (ובס' הליקוטים) ס' שופטים דר"ש בר שילת ה"י מבני בניו.

¹¹ משלי א, כ. וראה אוה"ת נ"ך (ח"א) עה"פ ע' תקמז.

¹² "מזרעו שלי".

¹³ ראה מס' סופרים פ"ג ג"ו. נחלת יעקב שם. וש"נ.

¹⁴ "ויש להקדים מ"ש".

¹⁵ איוב כח, ג.

¹⁶ "החיצונים". ולהעיר שבפר"ת הוא משתמש במונחים שונים כדי להתייחס לאותו דבר (קליפות, סטרא אחרא, חיצונים וכו') בעוד שבתר"פ הוא משתמש כמעט תמיד באותו מונח. במקרה זה - קליפות דוקא.

ואבדון גמור ולא ישאר מהם מאומה, וטעם הדבר להיות שהקליפות בעצם מהותם אין בהם שום¹⁷ ממשות והם רק מציאות ההעדר, והגם שיש בהם¹⁸ תוקף גדול וכמו שידע אינש בנפשי גודל היסורים והלחץ שמגיע לו מיצרו הרע ונפשו הבהמי אשר תמיד לא ינוח ולא ישקוט ועל כל מדרך כף רגלו מביאו לידי נסיון, ומבלבל אותו בכמה מחשבות לא טובות, ומסיתו ומדיחו מענין לענין בכמה תחבולות של שקר, ולפעמים מגביהו בהגבהה יתירה לאמר לו אשר הידורי מצוה אלו אינו לפי מהותו, וטוב וראוי לו יותר לעסוק בתורה או במצוה, אשר כוונתו בזה להרע למען שלא יעשה הטוב, ולפעמים משפילו ביותר לאמר הלא עבודות כאלו אינם לפי ערכו כלל, ולמה תלך בגדולות ונפלאות, ונעשה תובע את האמת (ער וערט א תובע שכל דבר יהי נעשה באמת דוקא) וכוונתו בזה למנוע שלא יעשו את הראוי לעשות, שכל הדרכים האלו מראים על התוקף שיש בקליפה, ובפרט בהבלבול בדברי חלומות שאף שהם מהרהורי דיומא,¹⁹ הרי הנה"ב מתעצם בכל תוקף ועוז לבלבל ולהטריד, וכמו"ב בשארי ענינים חומרים דאכו"ש והדומה מהמצטרך לקיום הגוף ושמירתו שבזה מוצא כל כחו להראות כי עפ"י התורה מחוייבים בזה, ומעורר המחשבות לאמר שבקיום מצות ה' אין שום נ"מ במה שיהי הפועל, כי העיקר הוא קיום ומילוי דבר ה' אשר ציוה, שכ"ז מראה תוקף ועוז הקליפה, הנה ידוע להיות שיניקת הסט"א הוא מהמקיף, ולכן יש בהם תוקף גדול, אבל בעצם מהותם אין בהם שום ממשות, והם רק מציאות ההעדר, ואין להם שום קיום מצ"ע כלל.

וביאור הענין הוא דהנה²⁰ ידוע דבקדושה הם ע"ס עשר ולא תשע, ולא אחד עשר, ובסט"א י"א כתרין,²¹ דבקדושה הם ע"ס, דבקדושה הרי האור מתאחד עם הכלי, ואינו בבחי' נבדל לכן הם במספר עשר ולהיות שהאור מתאחד עם הכלים הרי הכלים ג"כ בבחי' קיום עצמי, והגם דאור בעצמו גם כן אינו בבחי' קיום עצמי דדוקא מה שהוא²² מציאותו מעצמותו ואינו תלוי בשום²³ דבר הוא בבחי' קיום עצמי, ואור הרי אינו מציאותו מעצמותו כ"א מהמאור, דלכן נק' אור²⁴ אין א"ס ולא אור אין לו תחלה, דהרי יש לו תחלה שהוא המאור, ואינו בבחי' קיום עצמי כ"א מהמאור

¹⁷ "כי הסט"א אין בה".

¹⁸ "שלכאורה היא".

¹⁹ ראה ברכות נה, סע"ב.

²⁰ "והענין הוא".

²¹ ספר יצירה בתחילתו. וראה תו"א תולדות כ, ב. אוה"ת תולדות (כרך א') קנא, ב ואילך. סה"מ תרנ"ד ע' סה ואילך. סה"מ

תרפ"ו ע' קפג ואילך. בהבא לקמן - ראה גם ד"ה וביום שמחתכם תרנ"ו.

²² "דקיום עצמי הוא רק".

²³ "באיזה".

²⁴ כ"ה בגוכי"ק.

שביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר, וכמ"ש הרמב"ם²⁵ הוא שאמר הנביא והוי' אלקים אמת הוא לבדו אמת, ואין אחר אמת כאמתתו, דאמת הוא מה שקיים בבחי' קיום עצמי, והוא רק עצמותו ית' דמציאותו מעצמותו, וכל מה שנמשך ממנו ית' הרי²⁶ קיומו ברצון העצמות, ואינו בבחי' קיום עצמי, וכמו²⁷ הוא באור שקיומו הוא רק מהמאור, ואינו בבחי' קיום עצמי, ואם האור אינו בבחי' קיום עצמי, איך אפשר שהכלים שהם רק מתאחדים עם האור יהיו בבחי' קיום עצמי, אלא הענין הוא דלהיות אור הוא בבחי' דביקות בהמאור, דזהו אחד מהענינים העיקרים שבאור שהוא דבוק בהמאור, ולכן ה"ה מעין המאור, וברצון המאור שהאור יהי' בבחי' קיום עצמי, הרי הוא כן, ולכן בהתאחדות האורות הכלים²⁸, ובביטול הכלים אל האורות הרי הכלים ג"כ בבחי' קיום עצמי ע"י אמצעות האור, וזהו הוא קיים ושמך קיים וכסאו נכון²⁹, הוא בחי' עצמות אוא"ס דמציאותו מעצמותו ית' וקיים בבחי' קיום עצמי ולהיות שהמאור רוצה בהאור שהוא שמו ית' ולכן הרי גם שמו קיים בבחי' קיום עצמי (ובאוא"ס גופא הרי ב' מדרי' הוא ושמך, הוא עצם האור והתפשטות האור, דהוא מה שנעלם היינו בחי' העצם, ושמך בחי' הגילוי מה שהוא בהתפשטות, דגם האור המתפשט הוא ג"כ בבחי' קיום עצמי) וברצונו ית' שהאור יתאחד עם הכלים, וכלים דתיקון ה"ה בטלים אל האור ועי"ז נעשים הכלים ג"כ בבחי' קיום עצמי (ומ"מ אמר ע"ז וכסאו נכון, שאינו בבחי' ומדרי' קיים כמו מדריגות הוא ושמך, דשם הרי הקיום בעצם מהותם, משא"כ בהכלים שבעצם מהותם הרי הם עכ"פ בבחי' כלים, וא"ס ענין פון כלי איז אינו במהות מדרי' האור, ולכן אמר נכון, שאם הם נכונים מצד הביטול והכליון דזהו פי' כלי ל' כליון ותשוקה, דאם הם במדרי' זו הרי גם בהם יחוד האור ואז ה"ה מתאחדים ביחוד גמור עם האורות, והם ג"כ (בבחי' קיום עצמי), ובמ"א מבואר דכסאו נכון קאי על הנשמות, דנשמות הרי הם כלים ראויים להמשכת האור, ולזאת הרי הם ג"כ בבחי' קיום עצמי שאין בהם שום ביטול (הכוונה ביטול והעברה ח"ו) ושינוי,

וכמו שנראה בחוש, וכמו שמרגיש כאו"א בנפשו וכפי שידוע עומק עניניו בריחוקו מהוי' בכלל, ובפרטיות עניניו בהעדר קיום המצות באיזה שיהי' ובפרט בהענינים פנימיים דעבודה שבלב בהתעוררות המדות דאדווי"ר וההשתדלות בהתבוננו' וכדומה בשארי הענינים דנפשו יבשה, וכל ענין אלקי קלעפט אים ניט, ומ"מ הרי לעת מן העתים יתעורר בתשוקה גדולה לאלקות לקיים הכל, וצמא

²⁵ הלי יסוה"ת פ"א ה"ד. מכאן שייך לפר"ת ע' רצז.

²⁶ "אבל מה שנמצא מן העצמות".

²⁷ "שכן".

²⁸ "והאור ה"ה מתלבש בפנימיות הכלים ומתאחד עמהם".

²⁹ נוסח תפלת שחרית.

לכל אור אלקי, אשר לפי האמת הנה מצד הנשמה הוא עומד תמיד בתשוקה זו, אלא שהעולם ועניניו מטרידים אותו כל כך עד שהוא כמבולבל ר"ל כו',³⁰ ונראה במוחש שלפעמים כאשר מרגיש איזה ענין אלקי בשעה שמעתיק א"ע מעניני העולם המיצרים ולוחצים אותו, הרי מתענג בגשמיות, כאילו יתענג על ענין מעניניו, שכ"ז הוא מצד הנשמה בעצם מהותה, דעצם מהות מדרי" נשמה הוא בבחי' קיום עצמי, ולכן אחרי כל ההעלמות וההסתרי' שמצד העולם ועניניו בכלל, והגוף ונה"ב בפרט, הרי מתעורר בכל עת להתנער מעפרורית ועכרורית המעלימים ומסתירים.

ומ"מ אמר ע"ז וכסאו נכון, שצריך עבודה, שהרי ח"ו אפשר להיות באופן אחר ג"כ, אבל הנשמה מצ"ע ה"ה בבחי' קיום עצמי. משא"כ קליפות וסטי"א הרי כל חיותם הוא מהמקיף, ואין החיות שיונקים מתלבש, ומכ"ש שאינו מתאחד עמהם, ולכן הנה בהם י"א כתרין שהוא האור שהוא נבדל מהם,³¹ ואינם שום מציאות כלל ואין להם שום קיום עצמי כלל, רק שהמקיף מקיים אותם, וזהו יניקתם וחיותם עד עת קץ, שיגיע הקץ ויתבטלו לגמרי ולא ישאר מהם מאומה.

(ב) וביאור כללות הענין דהנה יש קו המדה וקנה המדה,³² קו המדה הוא המגביל ומודד להיות ע"ס אורות בכלים, והוא מדידת האור בכל כלי לפי ערכו ושיהי' המשכת והתפשטות הספירות והגבלתן דעד פה תבוא, דאם לא יהי' ההגבלה והמדידה אז הלא לא אפשר להיות³³ הע"ס. וכמו עד"מ באדם למטה כשיש התגלות כח הרצון אי אפשר להיות התגלות כח השכל, דבכללות נראה בטבעי בני"א³⁴ מי שהוא בעל רצון בטבעו, אינו בעל שכל, דמי שהוא בעל רצון ענינו לרצות, והוא עומד תמיד בתנועה כזו דרצונות, ועוד לא יספיק למלאות רצונו במה שהתאוה לו הנה מתהווה אצלו עוד רצון, וכן לעולם הוא הולך מרצון לרצון, ואינו משקיט א"ע במילוי רצונותיו כלל, כי אם זה ענינו לרצות, כי מילוי הרצון הוא העונג, וממילא כשמתמלא רצונו ה"ה מתענג, והתענוג הזה משקיט רוחו, אבל מי שהוא בעל רצון בטבעו אין כוונתו בהענג כלל, כי אם הרצון הוא העיקר, ולכן אנו רואין בהבעלי רצונות שהם מתחלפים תמיד בעניניהם, דבמקום שהרצון בא מהענג הרי הוא בסוג א' דוקא במה שהוא ענינו וטבעו, דבעלי מוחין הרי ענג נפשם הוא בחכמה והשגה, ובעלי לב הרגש נפשם הוא

³⁰ למרות שהמונח הזה מופיע יותר מעשרים פעמים במאמר, בדרך כלל נעשה בו שימוש הרבה יותר סלקטיבי מאשר בפר"ת.

³¹ "שהחיות נחשב לבחי' בפ"ע".

³² ראה ג"כ ביאור"ז (לאדהאמ"צ וגם להצ"צ) פ' פקודי.

³³ "לא יהיו".

³⁴ "וכנראה בחוש".

במדה טובה או בהנהגה טובה, ויש בזה דרגות חלוקות בחב"ד ומדות חו"ג כל אחד במה שהוא זה נוטה לחסד וזה להיפך כו' ובמילא הרי גם הרצונות הם רק בסוגים האלו, משא"כ בבעלי הרצון אין להם סוג מיוחד כלל, ולפעמים יוכלו לרצות שני ענינים מובדלים (ואפשר גם הפכי) בנושא אחד ממש, ומכ"ש שהם מתחלפים מענין לענין, ואין להם שום גדר ברצונם, וכמאמר אין לך דבר שעומד בפני הרצון,³⁵ שאין להם בזה שום מונע מלמלאות רצונם, הנה אף שיש בזה מעלה גדולה ותוקף גדול, שהרצון יכול לפעול על כל הכחות, אפילו על השכל, דלהשיג איזה השכלה הרי הוא ענין פנימי במאד, ובפרט להשיג הדבר לעומקו דורש הכנה גדולה, ומ"מ הרי הרצון בזה גובר על הכל, ויכול לפעול הרבה יותר מעצם כשרון החושים, וכנראה בטבעי בנ"א דאף מי שהוא בעל חושים נעלים ביותר ומי שאינו בעל חושים טובים כ"כ רק שיש לו תוקף הרצון בלימודו, הנה בלי ספק אשר בתוקף רצונו ישיג ויתעלה יותר מהבעל חושים, ולכן זהו עצת רז"ל לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ,³⁶ דהחפץ גורם ומועיל להשגה, אמנם כל זה ברצון כמו שהוא מסודר בהשתל' וסדר הכחות, פ"י במקום שהכחות והחושים מזוגים ומורכבים באופן כך שכל כח מסייע לזולתו, הנה הרצון מוכרחי כמו השכל, ואם ח"ו חסר איזה כח הרי הוא בעל מום, אבל בעלי הרצון הוא שאינם משתמשי' בשארי הכחות כלל, ורק למען הביא רצונותיו אל הפועל כו' באופן הזה הנה הוא מדה גרועה, והוא היפך השכל, דכללות ענין השכל הוא השקיטה והמנוחה, ומה שהוא מתקרב ומתעלה לגבי עילתו, שהוא הדביקות בנושא המושכל להשיג הענין בפנימיות יותר, שכללותו ותוכנו להעתיק א"ע מעצמו, אַלץ אַפרוקין זיך פון זיך צואטראַגין זיך צום פנימיות הענין של המושג, וכמו ענין ההשתוממות שבשכל, שאינו מרגיש הזמן ומה שסביביו, ער איז צוגיטראַגין צום מושכל, ורצון הוא היפך זה, ער הערט מער ניט ויא זיך, שבכל רצון ורצון היה מרגיש א"ע, הרי שהרצון במהותו העצמי מונע את השכל, ולכן כשיש התגלות כח הרצון אי אפשר להיות התגלות כח השכל,

וזהו מי שמתאוה,³⁷ איזה תאוה הרי יכול לעשות³⁸ כמה שטותים עד אשר ישיג תאוותו, דידע

אינש בנפשי' שכאשר כבר עבר, הרי יתפלא על עצמו, איך הגיע לו ככה שיאבד את שכלו בשביל השגת ענין זה, וכמו בכבוד והדומה בשארי הענינים, שבה בשעה שטרוד בהשגתם, הרי הוא מורדף מהתאוה והרצון, ואינו מרגיש מאומה, ונמשך אחרי זה, ומשעבד כל כחותיו ושכלו איך להביא את

³⁵ ראה זח"ב קסב, ב.

³⁶ ע"ז יט, א.

³⁷ "זו היא הסיבה שמצד".

³⁸ "יעשה האדם".

אשר יבקשהו, וירבה ענינים בזה מבלי דעת ובלי חשבון, ואחרי כן הלא ינוד לעצמו ויתפלא על עצמו איך לא יכל להעמיד ולמנוע א"ע, ובפרט בזכרו כל פרטי הענינים שחלפו לו בזה, כמה דברי שקר ותחבולה ורמאות והדומה, ואיך כי כל זה באו בחשבון והשערה מראש אשר כה ידבר עם זה וכה יגיד לזה, ואז יוצמח מזה תחבולתו שחפץ בו, שבעצם טבעו הרי אינו שייך לזה, ש"כ"ז הוא לפי שכשיש³⁹ התגלות כח הרצון אי אפשר להיות התגלות⁴⁰ השכל (ובמ"א מבו' דמרוכ התאוה מאביד השכל ר"ל ובמילא עושה הרבה⁴¹ שטותים. וי"ל דזהו ענין אחר, והם בעלי הנאה בטבעם, וכמו שארז"ל שבנא בעל הנאה,⁴² דבעלי הנאה הוא שמתענגים על כל פרט, ומחפשים להם דברי הנאה במה להתענג, גם אלו ענינים בקו אחד רק להתענג. והוא מדרי' פחותה יותר מבעלי רצון, שהם בנקל יותר לשוב, משא"כ בעלי ההנאה. ואפשר שיש לחלק ביניהם ע"ד אובדים ונדחים⁴³ דהאובדים הם בלי דעת, וכאשר יתעורר רוח ממרום כו' ישובו, משא"כ נדחים ר"ל הרי טמאו גם דעתם וכו', וגם החרש הי לבם כו',⁴⁴ ואפשר שזהו ע"ד מזיד שהוא במדרי' פחותה יותר וצ"ע), הרי כשיש התגלות הרצון אי אפשר להיות התגלות השכל ובהכרח שיהי' הגבלה ומדידה בהרצון כמה שיתגלה ובזה יתן מקום להתגלות והמשכת השכל.

ובדוגמא כזו יובן⁴⁵ למעלה באם שיהי' התגלות⁴⁶ ספיי הכתר בלי גבול הרי לא יהי' אפשר להיות⁴⁷ אציי ספיי החכ' וצריך להיות הגבלה⁴⁹ ומדידה בספיי⁵⁰ הכתר שיכול להיות אציי ספיי החכ', וכמו"כ ההגבלה והמדידה בספיי⁵¹ החכ' שיכול⁵² להיות אציי ספיי הבינה, וכמו כשיש נביעת כח החכ' ביותר בהשכלות חדשות הרי לא יבוא לידי השגה, ובהכרח שיהי' הגבלה בנקודת⁵³ החכ' שיהי' אציי ספיי הבינה להביא נקודת ההשכלה לידי השגה בבחי' בינה וכן במקום שיש התגלות

³⁹ "ואם יהי' התגברות"

⁴⁰ "לא יהי' גילוי אור"

⁴¹ "מפני התאוה וע"כ יעשה"

⁴² סנהדרין כו, ב.

⁴³ ראה גם לקו"ת ר"ה ס, א. עטרת ראש שער ר"ה פכ"ג. ובכ"מ.

⁴⁴ שבת קמז, ב. וראה סה"מ תרכ"ו ע' לו ואילך. ובכ"מ.

⁴⁵ "וכמו"כ הוא".

⁴⁶ "התפשטות".

⁴⁷ "הי"י".

⁴⁸ מכאן שייך לפר"ת ע' רחצ.

⁴⁹ "ובהכרח שיהי'".

⁵⁰ "בבחי'".

⁵¹ "וכן".

⁵² "צריך".

⁵³ "בנביעת".

המוחין אי אפשר להיות התגלות⁵⁴ המדות וכמו שנראה במשכיל על דבר כאשר השיג איזה השגה טובה ומתמלא ענג אז גם אם בטבעו הוא מובדל (אשר הוא טבע החכמים) מ"מ ה"ה מרוצה לכל ומקרב אף לפשוטים ובעלי דעה קטנים ביותר, וכן להיפך אם מתאמץ להשיג איזה ענין, ואינו יכול לעמוד עליו מרוב עומקו, הנה אף מי שטבעו רך ביותר, ה"ה זעף ולבו בל עמו, ומדחה את כל, ואין לו שום קירוב הדעת למי שיהי', שב' התנועות האלו הן מפני שעומד בהתגלות המוחין ביותר, אם בתנועת הקירוב או בתנועת הריחוק, ובמילא המדות הם בטלים, ואין להם שום תפיסת מקום, דהן הקירוב והן הריחוק הרי אינם ממהות המדות בעצמם, וצריך להיות המדידה בהתגלות⁵⁵ המוחין בכדי שיהי' מקום לאצי'⁵⁶ המדות וכן כשהמדות בהתגלות⁵⁷ אינו יכול לדבר. וכדוגמא כזו יובן בהספיי'⁵⁸ למעלה שבכדי שיהי'⁵⁹ הגבלת הע"ס הרי בהכרח שיהי' מדידה בהאורו' והכלים כמה שיומשך ויתפשט כל ספיי' וספירה⁶⁰ שבמדידה זו ה"ה נותן מקום לאצילת הספיי' השני' כו', וזהו קו המדה שמגביל ומודד האור בכל כלי, ובבל ספירה באופן המשכתה והתפשטותה דעד פה תבוא ליתן מקום לאצי' והתגלות הספיי' השני' כו'.

ג) **והנה כח ההגבלה והצמצום**⁶¹ הרי הוא נמשך מעצמות המאציל, דכמו⁶² שהגילוי הוא מהעצמות דוקא, כמו"כ הצמצום הוא ג"כ מהעצמות, וכמו באדם למטה עד"מ הנה⁶³ כח המשכיל הרי ממנו נמשך הגילוי דשכל, להשכיל על עומק ענין, הרי משם דוקא הוא שנמשך הצמצום להגביל את השכל ההוא, דהרי כל שכל וסברא בהכרח שיהי' לו⁶⁴ הגבלה כמה שכל יומשך ויתגלה בסברה ההיא⁶⁵, דאם לא יהי' הגבלה בהשכל הרי יומשך מגדר השכל, דמהות ענין השכל הרי הוא הגבלה דוקא, פיי' תפיסא במוגבל, בגדר וקצוות דוקא באופן זה, ולא באופן אחר, שהגדרים והקצוות באים בהכרח שכליי, להיות שהשכל בעצם מהותו מוגבלי, ורק מה שהרגש הוא בלתי מוגבלי כידוע

⁵⁴ "מציאות".

⁵⁵ "ובהכרח שיהי' הגבלה בהתפשטות".

⁵⁶ "ואזי יכול להיות מציאות".

⁵⁷ "ובתוקף המדות".

⁵⁸ "וכמו"כ הוא".

⁵⁹ "שצ"ל מדידה".

⁶⁰ "בבחי' ההתפשטות שלהם".

⁶¹ "הצמצום וההגבלה".

⁶² "דכשם שכח".

⁶³ "הרי".

⁶⁴ "צ"ל".

⁶⁵ "שיתפשט".

אבל עצם מהות השכל בהכרח שיהי' מוגבלי, וכאשר אינו כן יוצא מגדר השכל, ולכן הרי **בכל שכל וסברא צ"ל ההגבלה כמה שכל יגיע בסברא זו, דההגבלה והצמצום הזה הי"ה נמשך ממקור גילוי השכל, ועוד למעלה יותר**,⁶⁶ דלכן⁶⁷ **אנו רואין שכבד יותר להגביל את השכל, מלגלות דבר שכל, פי' להגביל שכל, היינו דעד פה תבוא, הוא קשה יותר מלגלות שכל, דהגבלת השכל הוא מכחות הנפש מה שלמעלה מהארת הכחות שמגלים את השכל, שכדוגמא כו'⁶⁸ יובן גם למעלה דכח הצמצום להעלים להגביל ולמדוד האורות הרי הוא נמשך ממקור הגילוי ועוד למעלה יותר מבחי' העצמות, וזהו בראשי' ברא אלקים, דאלקים שהוא בחי' הצמצום והגבלה הוא ראשית המח' בהעצמות בכדי שיהי' ענין הע"ס דלולי⁶⁹ הצמצום לא הי' יכול להיות אצילות⁷⁰ הע"ס באופן שנאצלו ע"י הצמצום (דמצד העצמות במדרי' יכולת העצמות הי' יכול להיות בכל אופן שיהי', אבל לפי הכוונה העליונה באופן כזה דוקא, הוא ע"י הצמצום כו') וא"כ דמאחר שעיקר הכוונה ושרשה שיהי' גילוי האור בעולמות ע"י התחלקות ע"ס דוקא ובכדי שיהיו ע"ס הוא ע"י הצמצום שמגבילן ומחלקן להיות עשר, ומודד את האורות בכל כלי לפי ערכו, הנה⁷¹ מובן דכוונת הצמצום קדום אל הגילוי דזהו בראשית ברא אלקים,⁷² דבראשית מחשבת המאציל ברא אלקים שהוא הצמצום,**

והנה בצמצום יש ג' מדרי' שהם ג' מדידות כלליות מדידה שברצון מדידה שבשכל ומדידה בפועל. וכמו עד"מ האדם כשעולה לפניו לבנות בית הנה⁷³ יש מדידת הרצון איך וכמה יהיו סדרי החזרים גדלם וגבהם, ואף שהם עדיין בהעלם ברצון, דכללות רצון הוא מקיף ובמילא כל הענינים שם עומדים בהעלם, פי' שנרגש הרצון בזה, ולא הענינים, היינו עס הערט זיך דער ועל אין א בית, ניט די פרטי עניני הבית, מ"מ הרי זה מדידה עכ"פ אז עס איז גורם שיהי' בפועל ג"כ כמו שעלה ברצונו, ואח"כ כשבא הבנין בשכל הנה בא המדידה בקירוב יותר⁷⁴ שיהי' באופן כך וכך במספר החזרים וסדרם, וכשבא אל הפועל יותר הוא המדידה בפועל, ואין הכוונה פועל ממש, כ"א ההכנה

⁶⁶ "מכח המשכיל מקור השכל, ואדרבא דהכח להגביל הוא מפנימיות מקור השכל למע' מכח הגילוי".

⁶⁷ "וכמו".

⁶⁸ "וכמו"כ".

⁶⁹ "אם לא הי'".

⁷⁰ "התחלקות".

⁷¹ "הרי".

⁷² בראשית א, א.

⁷³ "הרי".

⁷⁴ "בגילוי בשכלו".

אל הפועל, וכמו הציור שהאומן עושה שעל פיו⁷⁵ הוא בונה אח"כ וכדאי⁷⁶ במד"ר⁷⁷ והאומן אינו בונה מדעת עצמו, אלא פנקסאו' ודיפתראות⁷⁸ יש לו לידע איך הוא לעשות חדריו, שבציור הזה הגם שהוא רק לפי חוקי הבנין שמשו"ז הוא בשוה בכל הבנינים, מ"מ הנה בזה כלול גם השכל והרצון כפי שחפץ הוא בבנין ביתו,

שענין זה ישנו בעבודה בכאו"א בהבנין בית הוי' ומכון לשבתו שבלב כל אחד ואחד דתחלה היא המדידה כללית שברצון, ואס מצד העצם ויל יעדער איד זאיין אַ כלי צוא אלקות דער הערין אַ אור אלקי, און נמשך ווערין נאך דעם, ולהתנהג בו ועל ידו בכל עניניו (וזהו שפי' הרמב"ם⁷⁹ בענין כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, גם בענינים החמורים ביותר כמו בגט והדומה, ואין חוששין שמא הוא מצד ההכרח שמכריחין אותו בזה, ואז אינו כפי האמת, ודעתו בזה הוא להיות שעפ"י תורה הרי הוא מחוייב בזה, וכל מה שגזרה חכמתו ית' כל אחד מישראל חפץ בזה בפנימי' והעלם נפשו רק שיש ענינים המונעים גילוי זה, ולזה כופין אותו ע"ז. ולפי זה יש להטעים הפי' כופין אותו להסיר המונעים ומעכבים עד שבמילא יאמר מצד עצמו רוצה אני כפי שהוא הרצון מצד האמת, שברצון כאו"א להתנהג כפי שגזרה חכמתו ית') אמנם זה בהעלם גדול, ומ"מ הרי יש בזה מדידה, שכאו"א הרי יש לו מדידה כלליית במה שהוא שאינו דומה תשוקת הבעל עסק להיושב אהל והדומה, ואח"כ הוא המדידה שכלית והוא מדידת התורה כפי שהוא גזרתו ית' שאינו דומה חיובי הבעלי עסק והולכי שוק לחיובי היושבי אהל, וכמו"כ בפרטי הענינים בזה גופא דזה שייך לעניני השגה יותר, וזה לעניני הפועל דצדקה וחסד והדומה, שבזה באה המדידה בפרטיות יותר, ואח"כ הוא מדידת הפועל, והוא בדוגמת ציור האומן שממנו בונה הנה אף שהציור נעשה לפי חוקי הבנין, מ"מ הנה בזה מורכב מדידת הרצון והשכל, דמדידה זו הוא המדידה דתפלה, שבעבודה דתפלה הרי נצטייר יותר המדידה מה שהוא לפי ערכו ומהות עניניו, ואף שכללות ענין התפלה הוא ההתקשרות והדביקות ולפעול בעצמו הביטול וההנחה, ולבוא בחשבון על כל עניניו במח' דיבור ומעשה שזהו בדוגמת החוקים הכללים שיש בבנין דאם המקום שחפץ לבנות עליו אינו מוכשר לבנין, וצריכים לנקותו ולהכשירו שבדוגמא כזו הנה גם בעבודת התפלה הרי הוא מכשיר א"ע ומטהר מחשבתו ומזכך מדותיו כו' כידוע הנה לבד זה בתפלה

⁷⁵ "שמזה".

⁷⁶ "וכמ"ש".

⁷⁷ בראשית בתחלתו.

⁷⁸ "דיפתראות ופנקסאות".

⁷⁹ הלי גירושין ספ"ב.

הוא המדידה פרטית במה שמגיע אליו בפרט כפי שיודע כאו"א בעצמו מדותיו ומחשבותיו איזה מהם ראויים לעקרם לגמרי, כי כל אחד יודע בעצמו מה שהוא, אשר לפעמים מוצאים בעצמם ענינים שאינם לפי ערך מהותו כלל, בענין הקנאה והשקר והדומה, או שמטרידות אותו מחשבות והרהורים כאלו שלא היו ראויים כלל אליו, וכמו"כ בהמדות שדורשים תיקון וזיכוך, הנה בעבודה דתפלה הוא המדידה באופן הנהגתו כל היום בלימודו והנהגתו, שהם ג' מדרי' בהצמצום להמשיך אור הנפש והאור האלקי שיתגלה ויאיר בנפשו ובחלקו בעולם בכל פרטי עניניו ממש.

ובדוגמא כזו⁸⁰ יובן למעלה שבצמצום ומדידת האור הם ג' מדרי' גבורות דע"י המתלבשת במו"ס, בחי' ה"ג דאימא, וה"ג דבחי' מל', דתחלת הכל הוא מדידת הרצון והוא גבורות דע"י שמתלבשת במו"ס שמזהה הוא אצי' החו"ב והיא מדידה כללית עדיין, מה שהוא בהעלם, ומ"מ הרי זה מדידה והגבלה להיות חו"ב, ומדידת⁸¹ ה"ג דאימא הוא ע"ד מדידת השכל שבאה בקירוב יותר ומזהה הוא אצילת ספירות⁸² הז"א, דעיקר בנין האצי' הוא בחי' ז"א דאצי' דוקא, דג' ענינים כלליים יש בענין האצי',⁸³ אצי' הוא בחי' פנימית⁸⁴ דוקא ועיקר הפנימית הוא בז"א דאצי' דמוחין חו"ב הם בבחי' מקיף עדיין וכמו מקיפים דאימא כו' שהם בבחי' מקיף וז"א הוא בחי' פנימי, ולכן ז"א דוקא נקרא אדם.⁸⁵ אצי' הוא בחי' אור וגילוי,⁸⁶ דאצילת ע"ס דאצי' הוא בגין דישתמודעון ביו,⁸⁷ הנה⁸⁸ עיקרו בז"א דאצי', דבינה דאצי' נקרא מי דרק קיימא לשאלה ולא למינדע,⁸⁹ אבל ז"א נקרא אלה⁹⁰ שהוא בחי' גילוי, וכוונת התהוות האצי' הוא שיהי' ממוצע בין המאציל אל הנבראים⁹¹ דענין זה הוא בז"א דאצי' דמוחין חו"ב הרי הם עוד למעלה מלהיות⁹² מקור לעולמות דאלפיים שנה קדמה תוי' לעולם⁹³ משא"כ ז"א הוא מקור לעולמות דששת ימים עשה דכל יומא ויומא עביד

⁸⁰ "וכמו"כ".

⁸¹ "ובחיי".

⁸² "בחי".

⁸³ מכאן שייך לפר"ת ע' רצט.

⁸⁴ "או"פ".

⁸⁵ ראה תו"א בראשית ד, ד. לקו"ת ויקרא ג, ב. וראה ספר הערכים-חב"ד (ח"א) ערך אדם העליון. וש"נ.

⁸⁶ "גילוי אור". ראה סה"מ תרע"ח ע' רצו ואילך. ובכ"מ.

⁸⁷ זח"ב מב, ב.

⁸⁸ "הרי".

⁸⁹ זח"ב קיז, א. וראה זח"א א, ב. זח"ב קכו, ב. ועוד.

⁹⁰ ראה לקו"ת פקודי ד, ג. ובכ"מ.

⁹¹ ראה תו"א מג"א צג, א. לקו"ת ואתחנן יב, א. סה"מ תרע"ח ע' קיב ואילך. ובכ"מ.

⁹² "מבחי".

⁹³ ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד וש"נ. זח"ב מט, א.

עבידתיו⁹⁴ וידוע דסדר זמנים הוא בז"א דוקא, דזמן הוא בבחי' מל' וסדר זמנים שקודם לכן הוא בבחי' ז"א⁹⁵ דעיקר בנין האצ"י הוא בחי' ז"א דאצ"י שנבנה מה"ג דאימא שהם המודדים האור והגילוי בז"א, וה"ג דבחי' מל' הוא שיהי' התהוות ובנין עולמות ביי"ע, וזהו קו המדה שהוא הצמצום להגביל האור ולמדוד האורות והכלים שיהיו במדידה והגבלה בכל כלי ובאופן המשכת והתפשטות כל ספירה וספירה כו'.

ד) והנה⁹⁶ קנה המדה אי' בזח"ב דרל"ג⁹⁷ ע"א לאו איהו בוצינא דקרדניתא כו' אלא מתמן נפקת האי קנה לתתא, דאתגליד מגו נהירו דאשתביק מבוצינא דקרדניתא כד אסתלקת לעילא. ופי' דקנה המדה אינו ענין בוצינא דקרדניתא גבורות דע"י המתלבשת במו"ס שהוא בחי' קו המדה, אלא שרק מתמן נפקת האי קנה לתתא, דאתגליד מגו נהירו דאשתביק מבוצינא דקרדניתא כד אסתלקת לעילא שהוא רק אור הרשימו דגבורות דע"י מה שנשאר בהסתלקות אור הקו שמודד הגילוי והאור, דלפי"ז הנה המדידה דקנה, הוא המדידה דהסתלקות והתעלמות האור בלבד, דמדידה דקו הוא מדידת האור והגילוי דע"ס, דהרי עיקר הכוונה העליונה הוא שיהי' גילוי אור באצ"י ועל ידו ההמשכה והגילוי גם ביי"ע, שזה נשלם ע"י הצמצום שהוא המדידה דקו, דלולי מדידה זו לא הי' אצ"י הע"ס כמו שעלו ברצונו ית' באופן שהם עתה. ועם היות שנת' שבפנימית המאציל ב"ה כוונת הצמצום קדום, דהעיקר הוא הגילוי והגילוי הוא ע"י האצ"י וע"ס דאצילות שהם נמשכו ונגבלו ע"י קו המדה, אבל עיקר הפנימית הלא הוא⁹⁸ הגילוי⁹⁹ ורק שבכדי שיהי' הגילוי באופן כזה הוא ע"י הע"ס והוקדם הצמצום דקו, דמדידה דקו הוא בהאור והגילוי משא"כ המדידה דקנה שהוא בהאור המסתלק, היינו באור הרשימו שנשאר מאור הקו כו'.

⁹⁴ יתרו כ, יא. זח"ב צד, ב.

⁹⁵ ראה מאמרי אדה"ז - תקס"ה ע' שכ. ביאורה"ז (להצ"צ) תרומה ע' רנז. אוה"ת ח"י שרה (כרך ב') תכד, ב. ועוד.

⁹⁶ "אמנם".

⁹⁷ "דרל"ז".

⁹⁸ "הנה באמת בפנימיות כוונת המאציל עליון ב"ה קדום כוונת הגילוי".

⁹⁹ בכ"ז ראה - בשעה שהקדימו תער"ב (ח"ב) ע' א'ב ואילך.

שבד"כ הוא¹⁰⁰ **ההפרש בין מדידה דתיקון למדידה דתהו שמבואר במד"ר וס' הבהיר**¹⁰¹ דתהו ותיקון הנה דין אהניא לי' ודין לא אהניא לי' שהוא¹⁰² **בחי' רצון והעדר הרצון**, דבמדרי' שמאיר הרצון הנה גם שם בבחי' מדידה (דבלא מדידה הרי התגלות הרצון בלבד ונת' החסרון שבזה) ורק שהמדידה הוא בהאור והגילוי שיהי' במדה ושיעור לפי ערך דוקא ושיתקבל. וכמו השפעת הטוב מאיש החסד בעצם מהותו שכמו שמטיב חסדו בהשפעה הרי מרבה חסדו שיהי' לפ"ע המקבל שזה מורה על גודל רצונו מה שהוא מרוצה בהסבר פנים דוקא, והעדר הרצון הוא המדידה בהעלם והצמצום, ולכן בתיקון דדין אהני' לי' הוא בבחי' רצון וכל המדידות הם בהמשכה והתפשטות גילוי האור באורות וכלים והגבלתן ומדתן הם באופן כזה שימשיכו גם האור הנעלם כו'. **ובתהו דלא אהני' לי' הוא בבחי' העדר הרצון** שכל המדידות הם בהגבלה וצמצום **שהוא בבחי' הסתלקות האור. ולזאת ספירות דתהו היו בבחי' רצוא והסתלקות למעלה, וספירות דתיקון הן בבחי' שוב המשכה והתפשטות דלא לתהו בראה אלא**¹⁰³ **לשבת יצרה**¹⁰⁴ להמשיך האור והגילוי עד למטה מטה. והנה **הסטי"א** שהם מקבלים **משבה"כ דתהו** בריבוי השתל' מהפסולת דאחורי' דאחורים ה"ה בהעדר המציאות לגמרי ואין להם שום קיום, פי' **שהם בבחי' העדר בעצם מהותם להיות שהם מהעדר הרצון והמדידה בזה הוא בבחי' סילוק, וע"כ יש להם קץ וזמן שיהיו בבחי' כליון ואבדון לגמרי משא"כ בסטרא דקדושה הגם שיש בזה ג"כ מדידות כמו מדידת הקו והצמצום מ"מ הרי הם מדידו' שהם בבחי' רצונו ית', והרצון הוא בחי' גילוי והמשכה, ובמה שהוא רצונו ית' אין בזה קץ וסוף וכמ"ש בת"ז¹⁰⁵ אוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, וכל מה שנמשך ברצונו ית' הרי יש לו קיום עצמי, וכמשנ"ת בענין הכלים שע"י דבקוּתם והתאחדות האור בהם הרי גם הם בבחי' קיום עצמי.¹⁰⁶**

וכמו"כ הוא בכל המצות שנתלבשו בענינים גשמיים קלף הגשמי וצמר הציצית ובהאי גוונא וכל מה שברצונו ית' כלים ראויים להארת האור העליון ה"ה קיימים בבחי' קיום עצמי (וי"ל שזהו"ע

¹⁰⁰ "ושרש ההפרש בזה הוא".

¹⁰¹ ב"ר פ"ג, ז. הוספות לזח"א סכ"ט.

¹⁰² "דהיינו".

¹⁰³ מכאן שייך לפר"ת ע' ש.

¹⁰⁴ ישעי' מה, יח.

¹⁰⁵ ראה תי"ט (מ, ב). סתנ"ז. ז"ח יתרו (לד, סע"ג). וראה ס' המאמרים תרכ"ז בסופו. מאמר יום ההילולא (יו"ד שבט השי"ת)

באתי לגני פי"ב ואילך.

¹⁰⁶ "והן בבחי' קיום עצמי דלהיות שזהו מה שרצונו ית' בבחי' הגילוי ע"כ הוא בבחי' דביקות (וכנ"ל שגם הכלים הן בבחי' דביקות כו') דמשו"ז הן בבחי' קיום עצמי כו'."

דקדושה לא זזה ממקומה,¹⁰⁷ ותשמישי קדושה בקדושתן הם עומדים כו'¹⁰⁸ ומקום התו' והעבודה של צדיק בקדושתו הוא גם לאחר עלותו מחיי הגופות לחיים האמיתיים והארת אור עבודתו נשאר במקומו, די"ל שהמקום שבו למד ועסק בתו' וכל כליו שהשתמש בהם לצרכי העבודה קדושתו עליהם מחלקי בירורו בעולם. וראיתי פעם כי כ"ק אאמו"ר הרה"ק הכ"מ נכנס לחדר אביו כ"ק אאזמו"ר זצוקללה"ה זי"ע והיו עוד סדרי החדר כמו שהיו בחייו (זה הי' בערך בשנת מ"ה או מ"ו) ונכנס לבוש בחגורה ועמד אצל השולחן למול כסא שבתו, ושפתיו נעות כמדבר, ובבה הרבה), **משא"כ בסט"א** שהן מבחי' העדר הרצון וע"כ הפרידן מאחדותו ית' ואין להם שום קיום רק¹⁰⁹ שהמקיף מקיימם וזה חיותם, וכשסר צילם אז יכרתו ויבטלו לגמרי בכליון ואבדון גמור.

וזהו קץ שם לחשך, דחשך הקליפות יש להם קץ וזמן שיתבטלו ויאבדו לגמרי מפני שהם מבחי' העדר הרצון, שזהו בכללות הסט"א, וביותר נראה זה בקליפת עמלק שכל ענינו ועיקרו¹¹⁰ עזות וחוצפא, שאין בו שום ענין פנימי כלל, דשאר הקליפות הרי מ"מ יש להם איזה ענין כמו חסד דקליפה או שאר מדה רעה, הרי הוא איזה דבר עכ"פ, רק שהוא דבר לא טוב, אבל קלי' עמלק שהוא העזות והחוצפא, הנה העז פנים אינו שום מציאות כלל, שהוא בעצמו יודע שאינו כלום, ובהעדר מציאותו הוא מהותו, שנראה במוחש בטבעי העזי פנים דכל מי שהוא פחות וגרוע יותר עד שאינו כלל שום מציאות אנושי וכבהמה ממש בכל עניניו הנה עזותו וחצפותו ביותר לגבי רם המעלה ביותר (שבאמת ענין זה יכול למצוא בנפשו כל אחד בחלקי העבודה דבשעה שממלא תאוותו באיזה ענין דאכו"ש והדומה אז עולי' במוחו קרירות בענינים הנעלים יותר כו' פי' בענינים פנימיים, כמו בהידורי מצוה, או ענינים שהם עפ"י קבלה והדומה) וכמו"כ הוא בקלי' עמלק דכל ענינו הוא העזות, שכל מהותו העדר, וכמו¹¹¹ גלי הים שנגבהים ע"י הרוח, שהמים בעצמם הרי טבעם לירד למטה, וע"י הרוח נגבהים ונצבו כמו נד, וככלות הרוח יפלו,¹¹² וכמו"כ הקלי'¹¹³ בכלל ועמלק בפרט הרי כל ענינם הוא המקיף, וברוח יבאו וברוח ילכו, וזהו קץ שם לחשך דחשך הקליפות יש להם קץ וסוף וכשיגיע הזמן יכרתו ויאבדו בכליון לגמרי ולא ישאר מהם מאומה.

¹⁰⁷ ראה ע"ח שער ד' פ"ג. של"ד פ"ג. של"ה פ"א. אגה"ק ביאור לסי' זך.

¹⁰⁸ ראה מגילה כו, ב. רמב"ם הל' ס"ת פ"י ה"ד. טושו"ע או"ח סקנ"ד ס"ג. יו"ד סרפ"ב ס"ב. וראה שו"ע אדה"ז סמ"ב ס"ו. וראה לקו"ש ח"ב ע' 135. וש"נ.

¹⁰⁹ "כ"א"

¹¹⁰ "שהו"ע".

¹¹¹ "ועד"מ".

¹¹² "ה"ה נופלים למטה".

¹¹³ "הס"א".

והנה בזה יש הפרש בין בעתה לאחישנה,¹¹⁴ דאם ביטול הקלי' הוא בעתה אז הוא בכריתה ואבדון לגמרי, ואם זכו ישראל אז אחישנה שיהי' בזמן הקדום ואז הוא בדרך בירור דוקא, והנה כאשר יתבטלו הקלי' הנה יוסף מזה תוס' אור בקדושה, אך אם הוא בדרך בירור אז הוא התוס' ביתרון, ביתר שאת כו'. וזהו מ"ש אחשורוש להמן מהר קח את הלבוש כו',¹¹⁵ מהו המהירות בזה, אך עצה טובה יעץ לו,¹¹⁶ דהרי סוף כל סוף יתבטל ויתאבד¹¹⁷ ואם יהי' זה בעתה אז הלא יכרת לגמרי ולא ישאר ממנו מאומה, ולזאת יעצו שיתברר בדרך בירור ויהי' לבוש תפארת למרדכי, והיינו שיהי' אחישנה, ולא יתבטל לגמרי, רק שיתברר ויהי' יתרון בקדושה.

ובעבודה הנה קץ שם לחשך, דחשך ר"ת חמור שור כלב,¹¹⁸ דחמור הוא מה שחמרא בתקופת תמוז קרירא לי',¹¹⁹ דאף שמאיר שמש הוי', דשמש ומגן הוי' אלקים¹²⁰ דהש' אלקים מעלים ומסתיר על שם הוי' ואינו מאיר הגילוי, אבל כשמאיר גילוי הוי' וכמ"ש אני הוי' לא שניתי, ומ"מ ההתבוננות אינו פועל כ"כ, וכהתאוננות הנביא ואתם בני יעקב לא כליתם¹²¹ שאינו פועל כליון ותשוקת הנפש כו'. ושור¹²² הוא שבועט בנגיחותיו כטבע העזי פנים שאף שנוגעם במקצת לברר אותם בועטים. וכלב הוא עזות והחוצפא וכמ"ש והכלבים עזי נפש,¹²³ שזהו חשך דקליפה. הנה קץ שם לחשך זה¹²⁴ ע"י חשך דקדושה דחמור דקדושה הוא דכתי' ויט שכמו לסבול¹²⁵ שהוא כשור לעול וכחמור למשא¹²⁶ ללמוד התורה מבלי הבט על הזמנים שלו ועל טרדותיו, וקובע עתים לתורה (וכמאמר רבינו הזקן זצוקלה"ה דהקביעות הוא בנפש¹²⁷ ולא בזמן דוקא, דהזמן אפשר שיתבטל בזמן מן הזמנים, אבל כשהוא בקביעות בנפשו הנה אם גם בעת מן הזמנים התבטל ואינו יכול ללמוד מ"מ ימלא תפקידו כו') ובלמדו יודע שהוא תורת ה' כו'. ושור הוא

¹¹⁴ ראה סנה' צח, א. זח"א קיז, ב. וראה בהבא לקמן שערי אורה סד"ה יביאו לבוש.

¹¹⁵ אסתר ו, י.

¹¹⁶ "זהו לטובתו".

¹¹⁷ "יאבד ויתבטל".

¹¹⁸ מאו"א ח, סא. וראה זח"ב סה, א.

¹¹⁹ שבת נג, א.

¹²⁰ תהלים פד, יב. וראה שער היחוד והאמונה רפ"ד. ועוד.

¹²¹ מלאכי ג, ו. וראה לקו"ת ר"ה סא, ד.

¹²² מכאן שייך לפר"ת ע' שא.

¹²³ ישעי' נו, יד.

¹²⁴ "אך יכול להיות הבירור".

¹²⁵ יוחי מט, טו.

¹²⁶ ע"ז ה, ב.

¹²⁷ ראה גם לקו"ד כרך א' ז, א.

הנגיחו' היינו¹²⁸ הקושיות והתירוצים בפלפולא דאורייתא כת"ח המנגחים בהלכה¹²⁹ (וי"ל דשור הו"ע התפלה שנוגח ובוועט בהרע הנמצא בו, וכמו בפסוד"ז לזמר עריצים כו' ולעקור המד"ר כפי שכל אחד יודע בעצמו כו'). **וכלב הוא** מה שישראל נקראים **עמא פזיזא**¹³⁰ שממהרים לכל דבר טוב, ומתעוררים ביותר לכל ענין פנימי שהקדימו **נעשה לנשמע כו'.** והוא מצד הביטול לבעל הרצון בהנחה לגמרי מיט א' אוועקלייג לגמרי. **שע"י חשך זה מבררים החשך דקליפה כו'.**¹³¹

וזוהו ראשית גוים עמלק, דעמלק הוא ראשית ושרש לכל הגוים, דכל הגוים שהם סט"א הרי עצם מהות אין להם ממשות והעדר מפני שהן מהעדר הרצון, ועמלק הוא הראשית שלהם, דקלי' עמלק הוא העזות והחוצפא המדרי' היותר גבוה בהעדר המציאות כנ"ל. ולזאת¹³² **אחריתו עדי אבד,** שבהקן שניתן לקלי' הנה **אחריתו עדי אבד**¹³³ **שיהי' בבחי' כליון ואבדון לגמרי אם בעתה,**¹³⁴ אבל כשהוא¹³⁵ **אחישנה ע"י הברורים אז הנה אפשר שיהי' איזה בירור,**¹³⁶ ולכן¹³⁷ **מבני בניו של המן למדו תורה ברבים שהוא מה שהתברר ובא**¹³⁸ **יתרון אור בהקדושה כו'.**

¹²⁸ ראה ספרי חוקת (יט, ט). סנה' כד, א.

¹²⁹ ראה ב"מ נט, ב.

¹³⁰ ראה שבת פח, סע"א.

¹³¹ "ועי"ז יכול להיות גם הברור דקליפת עמלק שיתוסף עי"ז אור בקדושה כו'."

¹³² "זוהו".

¹³³ "דהאחרית וסוף דכל הסט"א בכלל וקליפת עמלק בפרט."

¹³⁴ "בכלות הזמן שנקצב להם דקץ שם לחשך כו'."

¹³⁵ "וכאשר".

¹³⁶ "יכול להיות בירור גם בקליפת עמלק."

¹³⁷ "זוהו ג"כ".

¹³⁸ "שהו"ע זכו אחישנה על ידי הברורים דנש"י שנעשה עי"ז".

מוקדש לזכות

מרת יהודית בת שרה בלומא שתי'

לרפואה שלימה